

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Sensus mistici vsus, ac modus. cap. 25.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

tinere, dū audiri aliquos in hac re proximios, loquentes tāquam potestatem haberent; Spiritum diuinorum oraculorum in sese experimentes, & in auditorum animos vbertim transfundentes, quem prius ē fontibus Saluatoris haurisse videbantur.

Sensus mystici vsus ac modus. Cap. XXV.

Quamuis maximē literalis Concionatori sensus persequendus sit, & ferē mysticus non multum ad disputandum valeat, est tamen is quōque magnificandus, & praeclaros vsus si bene adhibeatur habet; nam postquam multa sunt allata ex historico sensu, si afferatur apte allegoria habet suam vim, valeatque ad tollendum aliquo modo tadium, & recreandos varietate animos. sepe etiam necessitas vel utilitas cogit ad allegoriam confugere, quādo historia nihil habet magni, cuiusmodi in veteri testamento multa sunt, quae remoto sensu mystico, non multum utilitatis in concionibus nostris habere videntur. Esse autem nimium in vsu allegoriarum vitio verti posset. Eaque re Origenes olim non bene audiebatur, praesertim apud D. Hieronymum, sepe quasi per irrisionem, Origenem vocat Allegoricum Interpretem; eo quod Iberis campis allegoria vagaretur, & interpretatis nominibus singulorum, ingenium, solum faceret quasi Ecclesiae sacramenta. Ego etiam quosdam aliquando audiui, qui eum ex scripturis quas protulerant quatuor sensus professi essent sese eruturos, multa & ineptē dicebant, & frigidē. Praeterea is, qui passim ita scripturas exponeret, occasionem alicui praebet cogitandi, nihil eas certi habere, sed liberum esse cuique excogitare varios sensus, quod impietate olim Iulianus Apostata, & Porphyrius, vt scripturae auctoritatem imminerent, nostris doctoribus exprobrarunt. Vt autem allegoriae laudentur, seruanda haec sunt, Primō vt sumantur non ex nudis verbis, sed ex rebus per verba significatis. In hoc enim vt suo loco diximus allegoria a sensu historico differt. Secundō, vt sensus qui afferuntur nulli doctrinae vere, nec diuinā nec humanā repugnent. Nam reiicienda est allegoria, quae falsū aliquid continet. Tertiō debet conducere pietati, & moribus, quod tunc commodē fit cum ea quae allegoricē interpretamur, ex alijs scripturae locis vbi sine tropis expressa sunt, eruuntur. Qua in re felix est D. Gregorius. Debet autem Allegoria omnino quadrare cum sensu historico, qui vt supra monuimus debet esse basis aliorum; alioqui si sensus sit perc-

Qualis vsus sensus Mystici.

Regula in Allegorico sensu tenenda.

peregrinus dura erit & gratia expers. Quarto adhibenda est apta eloquatio, vt intermixtos habeat affectus, ne sit frigida & ieiuna narratio. Quinto. Allegoria proluxa non sit, vt videmus apud Paulum in suis epistolis, & alios scriptores sacros. Veru sit breuitas dilucida, na si obscurior sit in aenigma degenerat. Sexto maxime vtendū allegorijs, quas scriptura Sacra inuuit: Deinde potius ea, quae apud Patres. Origenem, Gregorium, Ambrosium, Augustinum, Bernardum, Ricchardum de S.V. Rupertum Abbatem, & alios inueniuntur conquirenda, quam noua, proprio Marte cudenda. Postremo quam sit a loci ac muneris dignitate alienum, gentilibus scripta & poetarū figmenta per allegoriam ad sacra mysteria transferre, in prima parte cum de notitia Concionatori necessaria diximus, actū est, quod si apud aliquem ex sanctis quid simile vquam reperias, scito rem magis esse admirandam, quam imitandam, non tamen vituperarim sicut in prima parte monui si aliquis interdum Apologus, ex his, qui ad conformandos mores inuenti sunt obiter afferatur. Caterum Allegoriae, ex his maxime capitibus duci possunt; Primo ex personis, quas scimus fuisse Christi figuras, vt Abraam, Isaac, Ioseph, David, Sampson, Iephte, & alij. Secundo ex factis Heroicis Illustriū virorū, veteris testamenti, & euentis, vt Noë Plantauit vineam & inebriatus est, Sacrificiū Melchisedech, Isaac immolatio, Iosephi venditio, item quae euenerunt Sampsoni, Dauidi, Danieli, Iephte, &c.

Allegoriae
Vnde ducen
da sint.
Ex personis.
Ex factis.

Ex beneficijs

Ex prodigijs.

Ex ceremonijs.

Ex visionib.

Ex manufactis operib.

Ex interpretatione vocum.

Tertio ab eximijjs beneficijs populo Hebraico a Deo collatis, vt sunt columna nubis & ignis, Manna, liberatio ex Aegypto, & Babilonica seruitute, &c. Quarto, ex prodigijs & miraculis Israel factis, vt Plaga Aegyptiorum, Transitus per mare rubrum, & Iordanem, Virga Aaron florens, Statio solis, Vellus Gedeonis, Serpens Aeneis. Quinto, ex ceremonijs veteris legis, cuiusmodi sunt Agnus paschalis, Circuncisio, Ciborum delectus, tot Victimae atque hostiae, & ferè tota lex ceremonialis ad mysticos sensus refertur. Sexto, Ex multis visionibus a Deo ostensis, cuiusmodi habuerunt Ezechiel, Daniel, alia quoque vt somnium Pharaonis, schala Iacob. Septimo ab aliquibus operibus manu factis in veteri testamento, vt est Arca Noë, Arca Federis, Turris Babel, vbi facta est linguarum confusio, Ornatus summi Sacerdotis, multas virtutes ac mores boni Sacerdotis exprimens, Templum Salomonis, quod multa habet ad Dei cultum pertinentia, Octauo ex interpretatione nominum tam personarum, quam rerum & locorum, vt Paulus ad Hebreros

brzos philosophatur circa nomen Melchisedech. Denique ex
 creaturis, & rebus naturalibus, possumus allegoricè, colligere
 que non solum delectent, sed etiam doceant, non solum pro-
 bent sed moueant item, præsertim quòd magnam nobis occa-
 sionem præbent sacræ literæ, quæ tales allegorias sub verborû
 translationibus significant, & planè vnum tantum verbum me-
 taphoricum, si explicetur, optimâ profert allegoriam: sic Chri-
 stus comparatur viti, petra, grano frumenti, Leoni, Agno,
 Apostoli sali, luci, palmitibus, Ecclesia, & sapientia similes di-
 cuntur, arboribus, cypresso, palmæ, oliuæ & quatuor paradisi
 fluminibus, in quibus licitum est, cum fructu excurrere, expli-
 cando multa, quæ ad hanc symbolicâ Theologiam pertinent,
 quam ipsa scriptura significat, Postremò loco illud etiam mo-
 tico, vt quando Concionator, scripturam hoc modo in sensu
 mystico exponit, vel ea per accommodationem vitur, paucis
 indicet verum & germanum, ac hystoricum sensum, ne docti,
 putent allegoricum sensum pro literali per inscitiâ allatum, &
 minus docti, putent eum sensum, literalem esse; Habet etiam
 voluptatem aliquam, vtraque explicatio, quandoquidem plu-
 ra asseruntur, & maiori cum fructu, estque iudicium grauissi-
 mi Doctoris S. Hieronymi. Tunc (inquit) allegoriæ fructus sua-
 uiter capitur, cum prius per historiam, in veritatis radice so-
 lidatur.

Ex creaturis,

Mystici sen-
sus qua pru-
dentia asse-
rendi.

Hom. 4.
in Lu.

Loci ex quibus varij modi eliciuntur ad ipsa Scriptura Sacra
Testimonia tractanda, & amplificanda: & primo.

Ex ipsarum vocum Significatione ac linguarum & proprietatum
notitia. Cap. XXVI.

IN prima parte huius nostræ institutionis de studio sacrarum
 scripturarum agentes, pro earum sensibus inuestigandis,
 quasdam regulas annotauimus, quibus etiam nunc alias, circa
 vsum earundem in concionibus adiunximus. Sed videtur ad
 huc aliquid maioris momenti, & magis ad rem nostram per-
 tinens desiderari: vt scilicet varios locos indicemus, quibus
 vt valeat noster Orator, vt ipsa sacræ scripture testimonia,
 expedire versare, apte diducere, & amplificare queat: vt item
 varia argumenta, & vt vulgo solemus dicere, conceptus varios
 educat: ad auditores valentius commouendos, ad sua firmitus
 roboranda, Denique ad finem oratoris, qui est persuadere di-

Cc etione

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN